

Короєд С.О.

доктор юридичних наук, доцент

Лошицький М.В.

Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова

ПОЛІЦЕЙСЬКЕ ПІКЛУВАННЯ ЯК ФОРМА ОБМЕЖЕННЯ ОКРЕМИХ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ І СВОБОД ГРОМАДЯН

У статті наводяться погляди науковців на функції поліції, що пов'язані з наданням соціальної допомоги громадянам. Дається характеристика такому превентивному поліцейському заходу, як поліцейське піклування. З'ясовано, що в наявних наукових працях не розглядається питання пропорційності та меж втручання в цивільні права особи у разі застосування щодо неї поліцейського піклування. Досліджуються заходи поліцейського піклування щодо чотирьох груп громадян як форми обмеження їхніх цивільних прав і свобод. Розкриваються особливості здійснення поліцейського піклування щодо неповнолітніх осіб віком від 14 до 16 років з точки зору цивільно-правового регулювання свободи пересування. Вивчаються на предмет відповідності Конституції та цивільному законодавству підстави здійснення поліцейського піклування щодо особи, яка підозрюється у втечі з психіатричного закладу, а також особи, яка має ознаки вираженого психічного розладу і створює реальну небезпеку оточуючим або собі. Окреслюються підстави здійснення поліцейського піклування щодо особи, яка перебуває у публічному місці і внаслідок сп'яніння втратила здатність самостійно пересуватися чи створює реальну небезпеку оточуючим, та співвідношення із адміністративним затриманням особи. Розкриваються процесуальні особливості судового контролю за застосуванням поліцейського піклування та дається характеристика суб'єктному складу учасників справи та предмету оскарження в адміністративному судочинстві. Наводяться критерії оцінки відповідності дій поліцейського у разі здійснення поліцейського піклування з точки зору напрацьованих Європейським судом з прав людини критеріїв правомірності втручання у цивільні права людини. Обґрунтовується висновок, що всі види поліцейського піклування стосуються обмеження таких особистих немайнових цивільних прав особи, як право на свободу та особисту недоторканність і право на свободу пересування, які встановлені передусім Конституцією України, тому обмеження цих прав можливе лише у випадках, передбачених Конституцією.

Ключові слова: поліцейське піклування, превентивний захід, цивільні права і свободи, обмеження, свобода пересування, особиста недоторканність, затримання особи, оскарження.

Провідні сучасні вчені-адміністративісти – фахівці з поліцейського права ще за часів дії Закону України «Про міліцію» (до 2015 року) до функцій поліції відносили серед іншого надання своєчасної допомоги людям, які потрапили у біду. При цьому процес удосконалення охорони громадського порядку і забезпечення громадської безпеки, на їхню думку, мав базуватися зокрема на принципі участі у поданні соціальної та правової допомоги громадянам. Зверталася увага, що допомога, яка надається поліцією, має стосуватись конкретних ситуацій, в які поліція зобов'язана втручатися, наприклад, коли потрібно надати допомогу будь-якій людині, що перебуває в небезпеці, або допомагати людям зв'язатися з іншими державними чи соціальними службами [1, с. 6, 21, 23–24].

З прийняттям Верховною Радою України на зміну Закону України «Про міліцію» нового Закону України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року (далі – Закон) поліцейські отримали чітко визначений перелік заходів, які здійснюються для охорони прав і свобод людини, запобігання загрозам публічній безпеці і порядку або припинення їх порушення [2, с. 7]. Серед таких превентивних поліцейських заходів Закон визначив також поліцейське піклування (п. 11 ч. 1 ст. 31), механізму здійснення якого присвячена ст. 41 Закону.

Відтоді вчені-адміністративісти досліджують зазначене правове явище (поліцейське піклування), розкривають етимологічне значення цього терміна (зазвичай використовуючи розуміння

терміна «підкування» в тому значенні, яке охоплюється цивільним правом та законодавством про соціальний захист дітей) та механізм його застосування (здійснення) на практиці з огляду на положення зазначеного Закону.

Проте 12 жовтня 2020 року Наказом МВС України № 724 (зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 26 листопада 2020 р. за № 1174/35457) було затверджено Інструкцію з оформлення матеріалів про застосування поліцейського підкування (далі – Інструкція). Зазначена Інструкція фактично дублює відповідні положення ст. 41 Закону, проте не встановлює додаткових гарантій захисту цивільних прав і свобод особи, які можуть бути обмежені у разі здійснення щодо неї поліцейського підкування. На недостатність нормативно-правового забезпечення такого заходу зверталася увага й у відповідних методичних рекомендаціях [3, с. 4].

Водночас науковці, досліджуючи питання здійснення поліцейського підкування стосовно конкретних категорій осіб (наведених у ч. 1 ст. 41 Закону), зазвичай не враховують допустимі межі здійснення особою своїх цивільних прав і свобод, а також пропорційність та межі втручання в цивільні права особи у разі застосування щодо неї поліцейського підкування. Більше того, ані ст. 41 Закону, ані Інструкція у регулюванні відносин, пов'язаних із здійсненням поліцейського підкування, чомусь не визначають, що такий захід поліцейського реагування зазвичай (крім випадку, коли особа сама звертається до поліцейського про допомогу) починається із фактичного (фізичного) «затримання» особи (обмеження її свободи пересування та особистої недоторканості) з метою її подальшої «передачі» відповідним суб'єктам (батькам, опікунам, відповідним закладам або спеціальним лікувальним установам). Саме відсутність у зазначеній статті Закону терміна «затримання» не дозволяє повноцінно розкрити зміст зазначеного заходу як форми обмеження окремих цивільних прав і свобод громадян. Цим і визначається актуальність нашого дослідження, а розкриття зазначених аспектів і ставить за мету наша стаття.

Так, здійснення поліцейського підкування щодо неповнолітньої особи віком до 16 років, яка залишилася без догляду (п. 1 ч. 1 ст. 41 Закону), з точки зору цивільного законодавства вимагає передусім проведення диференціації правового регулювання процедур здійснення поліцейського підкування щодо малолітньої особи до 14 років та неповнолітньої особи віком від 14 до 16 років.

Цивільним кодексом України передбачено, що фізична особа, яка досягла 14 років, вільно вибирає собі місце проживання, за винятком обмежень, які встановлюються законом (ч. 2 ст. 29 ЦК України). Фізична особа, яка досягла 14 років, має право на вільне самостійне пересування по території України і на вибір місця перебування. Фізична особа, яка не досягла 14 років, має право пересуватися по території України лише за згодою батьків (усиновлювачів), опікунів та в їхньому супроводі або в супроводі осіб, які уповноважені ними (ч. 2 ст. 313 ЦК України). Стаття 12 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» так само не обмежує пересування неповнолітніх осіб віком від 14 до 16 років, причому незалежно від часу доби чи супроводу дорослих. Тим більше, що паспорт громадянина України особа отримує в 14 років, що дозволяє встановити її особу. З огляду на зазначене законодавче регулювання свободи пересування вважаємо, що поліцейське підкування не може бути «нав'язане» поліцейським неповнолітній особі віком від 14 до 16 років. Лише за наявності відповідного звернення такої особи (її добровільної згоди отримати таку поліцейську послугу), яка при цьому залишилася без догляду, щодо неї може бути здійснене поліцейське підкування згідно з п. 1 ч. 1 ст. 41 Закону у формі передання батькам або усиновителям, опікунам, піклувальникам, органам опіки та підкування.

Водночас незрозумілим є встановлення Законом обмеження в застосуванні поліцейського підкування щодо неповнолітніх віком саме до 16 років, адже статус дитини за Сімейним кодексом України дитина зберігає до 18 років, а тому щодо неї зберігаються позитивні зобов'язання держави щодо забезпечення підкування і соціального захисту, якщо дитина віком від 16 до 18 років залишилася без догляду.

Іншим є питання здійснення поліцейського підкування щодо малолітніх осіб віком до 14 років (які мають лише часткову цивільну дієздатність), щодо яких Цивільний кодекс України та Закон України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» встановлює обмеження в свободі пересування і надає батькам (опікунам або органам опіки та підкування) визначити їхнє місце проживання і перебування, а також пересуватися по території України лише за згодою батьків (усиновлювачів), опікунів та в їхньому супроводі або у супроводі осіб, які уповноважені ними. Водночас оцінка поліцейським того факту, що дитина «залишилася без догляду», має ґрун-

туватись на встановленні низки обставин, які в сукупності свідчать про ефективність і доцільність застосування саме цього заходу поліцейського піклування, а не інших заходів реагування, які вживаються щодо неповнолітніх осіб службою у справах дітей (органом опіки та піклування) за Сімейним кодексом України, Законом України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» та Законом України «Про охорону дитинства». Лише в такому разі застосований захід поліцейського піклування, згідно з п. 1 ч. 1 ст. 41 Закону, за умови його короткострокового характеру, можна визнати таким, що має легітимну мету і є пропорційним втручанням у право неповнолітньої особи на свободу пересування і особисту недоторканість та буде відповідати найкращим інтересам дитини.

Встановлена п. 2 ч. 1 ст. 41 Закону підстава здійснення поліцейського піклування щодо особи, яка підозрюється у втечі з психіатричного закладу чи спеціалізованого лікувального закладу, де вона утримувалася на підставі судового рішення, теж потребує удосконалення правового регулювання з огляду на відповідні положення Цивільного кодексу України та Закону України «Про психіатричну допомогу». Так, у п. 2 ч. 1 ст. 41, на відміну від пункту 3, йдеться лише про «підозру у втечі» без зазначення ознак вираженого психічного розладу чи створення реальної небезпеки оточуючим або собі. Отже, оскільки у людини таких ознак в її психічному стані чи поведінці може не спостерігатись, тому вирішення питання про «автоматичну» передачу такої особи відповідному закладу (як це передбачено в п. 2 абз. 2 ч. 1 ст. 41 Закону) без встановлення її особи та без залучення лікаря-психіатра (адже закон забороняє визначати стан психічного здоров'я особи та встановлювати діагноз психічних розладів без психіатричного огляду особи) буде порушенням презумпції психічного здоров'я та права особи висловити свою усвідомлену згоду на отримання психіатричної медичної допомоги (ст. 284 ЦК України), а також незаконним обмеженням свободи пересування та особистої недоторканості. Вважаємо, що за змістом наведених положень законодавства особа може бути передана у відповідний психіатричний заклад лише після встановлення поліцейськими її особи та отримання відповідного рішення суду про її примусову госпіталізацію до конкретного психіатричного закладу, а також доказів втечі (адже особа могла бути виписана із закладу з надання психіатричної допомоги). За відсутності таких даних

застосування щодо особи поліцейського піклування за п. 2 ч. 1 ст. 41 Закону не може вважатись таким, що здійснено з легітимною метою і пропорційно цілям цього заходу, а питання надання особі психіатричної допомоги в примусовому порядку має вирішуватись виключно за правилами Закону України «Про психіатричну допомогу».

Встановлена п. 3 ч. 1 ст. 41 Закону підстава здійснення поліцейського піклування щодо особи, яка має ознаки вираженого психічного розладу і створює реальну небезпеку оточуючим або собі, і передача такої особи відповідним закладам, на нашу думку, узгоджується із відповідними положеннями як Конституції України, так і Цивільного кодексу України.

Стаття 27 Конституції України визначає обов'язок держави – захищати життя людини, та водночас надає кожному право захищати своє життя і здоров'я, життя і здоров'я інших людей від протиправних посягань. Цивільний кодекс України передбачає, що у невідкладних випадках, за наявності реальної загрози життю фізичної особи, медична допомога надається без згоди фізичної особи або її батьків (усиновлювачів), опікуна, піклувальника (ч. 5 ст. 284 ЦК України). За ст. 12 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» свобода пересування обмежується щодо осіб, які згідно із законодавством про інфекційні захворювання та психіатричну допомогу підлягають примусовій госпіталізації та лікуванню. Частина третя ст. 8 Закону України «Про психіатричну допомогу» передбачає обов'язок поліцейських забезпечувати безпечні умови для доступу до особи та її психіатричного огляду, госпіталізації. Органи внутрішніх справ повинні запобігати діям з боку особи, якій надається психіатрична допомога в примусовому порядку, що загрожують життю і здоров'ю оточуючих та інших осіб, та вживати заходів щодо забезпечення схоронності залишеного без нагляду майна та житла особи, яка госпіталізується в примусовому порядку, а в разі необхідності – проводити розшук особи, якій психіатрична допомога повинна надаватись в примусовому порядку.

З огляду на наведене законодавче регулювання такий захід поліцейського піклування (п. 3 ч. 1 ст. 41 Закону) питань стосовно можливих порушень цивільних прав особи не викликає.

Водночас у подібних випадках варто враховувати сформульований Конституційним Судом України висновок про те, що обмеження щодо реалізації конституційних прав і свобод не можуть бути свавільними та несправедливими, вони мають

встановлюватися виключно Конституцією і законами України, переслідувати легітимну мету, бути зумовленими суспільною необхідністю досягнення цієї мети, пропорційними та обґрунтованими, у разі обмеження конституційного права або свободи законодавець зобов'язаний запровадити таке правове регулювання, яке дасть можливість оптимально досягти легітимної мети з мінімальним втручанням у реалізацію цього права або свободи і не порушувати сутнісний зміст такого права [4].

Встановлена п. 4 ч. 1 ст. 41 Закону підстава здійснення поліцейського піклування стосується особи, яка перебуває у публічному місці і внаслідок сп'яніння втратила здатність самостійно пересуватися чи створює реальну небезпеку оточуючим або собі. Причому такі особи мають передаватися або у спеціальний лікувальний заклад чи до місця проживання.

Не заперечуючи загалом легітимності застосування такого заходу поліцейського піклування (з огляду на вищенаведені законодавчі положення стосовно необхідності надання особі допомоги без її усвідомленої згоди або з метою захисту життя і здоров'я інших людей від протиправних посягань), передусім виникає питання щодо часу (періоду), протягом якого до такої особи поліцейський може чи повинен застосувати такий захід.

Так, до 2012 року КУпАП у ст. 263 передбачав положення, що строк адміністративного затримання обчислюється з моменту доставлення порушника для складення протоколу, а особи, яка була в стані сп'яніння, – з часу її витвердження. У 2012 році зазначене положення було виключено. Проте ст. 178 КУпАП, яка встановлює адміністративну відповідальність за появу у громадських місцях у п'яному вигляді (що ображає людську гідність і громадську мораль), досі залишається. Тобто формально поліцейський має або на місці вчинення такого правопорушення скласти протокол про адміністративне правопорушення або доставити особу до відділка поліції в порядку адміністративного затримання для складання протоколу про адміністративне правопорушення за вказаною статтею. А вже після цього (але не пізніше ніж три години з моменту затримання) застосувати щодо такої особи захід поліцейського піклування у вигляді передачі особи або у спеціальний лікувальний заклад чи до місця проживання. І якраз у цьому випадку мета такого заходу поліцейського піклування навряд чи буде ефективно досягатись, адже поліцейське піклування не передбачає мету – виконання завдань Кодексу України про адміністративні правопо-

рушення (ст. 1 КУпАП) чи завдань провадження у справах про адміністративні правопорушення (ст. 245 КУпАП), а адміністративне затримання якраз і належить до останніх.

Застосування заходів поліцейського піклування як таких, що обмежують права і свободи людини, має забезпечуватись відповідними гарантіями судового контролю (який має здійснюватися у мінімальні часові інтервали). Аналіз положень ст. 41 Закону та Інструкції дають підстави для висновку, що протокол про застосування поліцейського піклування фіксує сам факт здійснення поліцейського піклування і оформляється після його закінчення. Проте сам протокол про застосування поліцейського піклування не є індивідуальним правовим актом (актом правозастосування), на підставі якого поліцейський здійснює щодо особи поліцейське піклування і який є підставою для обмеження цивільних прав і свобод такої особи. Таким актом буде виступати усне рішення поліцейського, яке буде знаходити свій прояв у його конкретних діях, спрямованих на застосування щодо конкретної особи заходів поліцейського піклування. Отже, предметом оскарження мають виступати саме дії поліцейського щодо застосування до конкретної особи поліцейського піклування (затримання особи та її передача визначеним суб'єктам), причому незалежно від їх оформлення відповідним протоколом. Додатково позовною вимогою може бути одночасно заявлена вимога про відшкодування моральної шкоди.

Таке оскарження, з огляду на характер публічних правовідносин, в яких поліцейський реалізує свої публічно-владні управлінські функції щодо особи (а спір при цьому виникає у зв'язку із виконанням поліцейським зазначених функцій), має здійснюватися в порядку адміністративного судочинства до окружного адміністративного суду (або за місцем проживання особи або за місцезнаходженням відповідного органу поліції). У разі застосування поліцейського піклування до неповнолітніх осіб віком від 14 до 16 років, то позивачами можуть виступати безпосередньо такі особи, оскільки в цих публічно-правових відносинах вони відповідно до законодавства можуть самостійно брати участь (стосовно реалізації права на свободу пересування), або права, свободи і інтереси таких осіб можуть захищати в суді їхні законні представники. У разі застосування поліцейського піклування щодо особи, яка підозрюється у втечі з психіатричного закладу чи спеціалізованого лікувального закладу, де вона утримувалася на підставі судового рішення,

та щодо особи, яка має ознаки вираженого психічного розладу і створює реальну небезпеку оточуючим або собі, а також щодо особи, яка перебуває у публічному місці і внаслідок сп'яніння втратила здатність самостійно пересуватися чи створює реальну небезпеку оточуючим або собі, то позивачами виступатимуть безпосередньо такі особи, якщо вони не визнані судом недієздатними (інакше їхні права, свободи та інтереси у суді мають захищати їхні законні представники). Хоча з огляду на висновок Конституційного Суду України не виключається можливість безпосереднього звернення до суду недієздатних осіб [5]. Відповідачем у такій адміністративній справі виступатиме саме орган поліції, в якому проходить службу поліцейський, який здійснив поліцейське піклування, оскільки останнє є превентивним поліцейським заходом, який застосовує саме поліція, яка є органом виконавчої влади.

Дії поліцейського щодо застосування до конкретної особи поліцейського піклування, які виступають предметом оскарження в адміністративному судочинстві, підлягають оцінці не лише на відповідність критеріям, визначеним у ч. 2 ст. 2 КАС України, а й безпосередньо приписам Закону. Так, зокрема, Законом встановлено, що обмеження прав і свобод людини допускається виключно на підставах та в порядку, визначених Конституцією і законами України, за нагальної необхідності і в обсязі, необхідному для виконання завдань поліції. Здійснення заходів, що обмежують права та свободи людини, має бути негайно припинене, якщо мета застосування таких заходів досягнута або немає необхідності подальшого їх застосування (ч. 2, 3 ст. 7). Поліцейський захід застосовується виключно для виконання повноважень поліції. Вибраний поліцейський захід має бути законним, необхідним, пропорційним та ефективним. Вибраний поліцейський захід є законним, якщо він визначений законом. Поліцейському заборонено застосовувати будь-які інші заходи, ніж визначені законами України. Вибраний поліцейський захід є необхідним, якщо для виконання повноважень поліції неможливо застосувати інший захід або його застосування буде неефективним, а також якщо такий захід заподіє найменшу шкоду як адресату заходу, так і іншим особам. Застосований поліцейський захід

є пропорційним, якщо шкода, заподіяна охоронюваним законом правам і свободам людини або інтересам суспільства чи держави, не перевищує блага, для захисту якого він застосований, або створеної загрози заподіяння шкоди. Вибраний поліцейський захід є ефективним, якщо його застосування забезпечує виконання повноважень поліції. Поліцейський захід припиняється, якщо досягнуто мети його застосування, якщо неможливість досягнення мети заходу є очевидною або якщо немає необхідності у подальшому застосуванні такого заходу (ч. 2–7 ст. 29).

Зазначені вимоги до поліцейського заходу фактично охоплюються критеріями, за якими адміністративні суди перевіряють рішення, дії чи бездіяльність суб'єктів владних повноважень (ч. 2 ст. 2 КАС України).

При цьому зазначені критерії повністю відповідають напрацьованим Європейським судом з прав людини критеріям правомірності (визначення виправданості) втручання у права людини під час вирішення конкретних справ («втручання «згідно із законом», «легітимна мета» і «необхідність у демократичному суспільстві») [6] та впливають з положень ст. 29 Загальної декларації прав людини, яка передбачає, що у разі здійснення своїх прав і свобод кожна людина повинна зазнавати тільки таких обмежень, які встановлені законом виключно з метою забезпечення належного визнання і поваги прав і свобод інших та забезпечення справедливих вимог моралі, громадського порядку і загального добробуту в демократичному суспільстві.

Наприкінці додатково варто звернути увагу, що оскільки всі з перерахованих у ст. 41 Закону видів поліцейського піклування стосуються обмеження таких особистих немайнових цивільних прав особи, як право на свободу та особисту недоторканність і право на свободу пересування (ч. 1 ст. 270 ЦК України), які встановлені передусім Конституцією України (ст.ст. 29, 33), тому обмеження цих прав можливе лише у випадках, передбачених Конституцією (ч. 1 ст. 274 ЦК України). А тому поліцейське піклування має здійснюватися передусім з урахуванням гарантій цих прав і свобод, встановлених зазначеними положеннями Конституції України, керуючись принципом верховенства права, який знаходить свій розвиток у рішеннях Європейського суду з прав людини.

Список літератури:

1. Лошицький М.В. Теоретико-правові засади адміністративно-поліцейської діяльності держави : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2014. 36 с.
2. Науково-практичний коментар Закону України «Про Національну поліцію» / Кол. авт.; кер. авт. кол. д.ю.н., доц. Т.П. Мінка. Дніпро : Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 480 с.
3. Святокум І.О. Особливості здійснення поліцейського піклування в Україні : науково-методичні рекомендації. Харків : Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2018. 31 с.
4. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення третього речення частини першої статті 13 Закону України «Про психіатричну допомогу» (справа про судовий контроль за госпіталізацією недієздатних осіб до психіатричного закладу) від 1 червня 2016 року № 2-рп/2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v002p710-16#Text> (дата звернення: 26.11.2020).
5. Рішення Великої палати Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень частини другої статті 8, другого речення частини четвертої статті 16 Закону України «Про звернення громадян» (справа про звернення осіб, визнаних судом недієздатними) від 11 жовтня 2018 року № 8-п/2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v008p710-18#Text> (дата звернення: 26.11.2020).
6. Критерії правомірності обмеження прав людини у світлі практики Європейського суду з прав людини. URL: <http://nsj.gov.ua/ua/news/kriterii-pravomirnosti-obmejjennya-prav-ludini-u-svitli-praktiki-evropeyskogo-sudu-z-prav-ludini/> (дата звернення: 26.11.2020).

Koroied S.O., Loshytskyi M.V. POLICE CARE AS A FORM OF RESTRICTION OF CERTAIN CIVIL RIGHTS AND FREEDOMS OF CITIZENS

The article presents the views of researchers on the functions of the police related to the provision of social assistance to citizens. A description of such a preventive police measure as police care is given. It has been found that existing scientific papers do not address the issue of proportionality and the limits of interference with a person's civil rights in the application of police care. Police care measures for four groups of citizens as a form of restriction of their civil rights and freedoms are researched. The peculiarities of police care for minors aged 14 to 16 from the point of view of civil law regulation of freedom of movement are revealed. The grounds for police care of a person suspected of fleeing a psychiatric institution, as well as a person who has signs of a severe mental disorder and poses a real danger to others or himself, are studied for compliance with the Constitution and civil law. The grounds for police care of a person who is in a public place and due to alcohol lost the ability to move independently or creates a real danger to others, and the relationship with the administrative detention of a person are outlined. Procedural features of judicial control over the use of police care are revealed and the subject composition of the participants in the case and the subject of appeal in administrative proceedings are described. The criteria for assessing the adequacy of a police officer's actions in the exercise of police care are presented in the light of the criteria developed by the European Court of Human Rights for the legality of interference with civil human rights. The conclusion is substantiated that all types of police care concern the restriction of such personal non-property civil rights as the right to liberty and inviolability and the right and freedom of movement, which are established primarily by the Constitution of Ukraine, so restriction of these rights is possible only in cases provided by the Constitution.

Key words: *police care, preventive measure, civil rights and freedoms, restrictions, freedom of movement, personal inviolability, detention, appeal.*